

ЄВРОПЕЙСЬКА ІННОВАЦІЙНА КОНКУРЕНЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

EUROPEAN INNOVATION COMPETITION IN CONDITIONS OF GLOBAL DIGITALIZATION

Анотація. Регуляторна політика в Європі підтримує інноваційну діяльність, продукти та їх поширення. Інноваційна політика, зосереджена на конкурентоспроможності, цифровізації, стійкості та продуктивності. Співпраця та партнерство є ключовими системними методами реалізації інноваційної політики в ЄС, що охоплює пріоритети, пом'якшуючи відмінності між країнами.

Ключові слова: інновації, конкуренція, європейські економіки, цифровізація.

Abstract. Regulatory policy in Europe is supporting innovation activities, products and its dissemination. Innovation policy focusing on competitiveness, digitalization, sustainability, productivity. Cooperation and partnership are key systemic methods of innovation policy implementation in the EU covering priorities, mitigating differentials among countries.

Keywords: innovation, competition, European economies, digitalization.

Участь європейських країн світових інноваційних процесах відбувається шляхом конкуренції в основних технологічних сферах, поширення присутності закордонних високотехнологічних компаній, застосування міжнародних моделей цифровізації та інноваційного суперництва зі світовими лідерами. Порівняння основних показників інноваційного розвитку свідчить, що ЄС витрачає меншу частину ВВП 2,3 % в 2020 р. на дослідження та розробки, ніж США де цей показник становить 3,45 % в 2020 р. та Японія - 3,26 % в 2020 р. [1] Це відображає менші економічні можливості Європи у інноваційній конкуренції з іншими розвинутими країнами.

В сучасних умовах інноваційна політика ЄС має широкий характер і спрямована на посилення міжнародних конкурентних позицій, охоплює комплекс взаємопов'язаних напрямків:

- покращити університетську освіту та наукові дослідження, їх співпрацю з бізнесом та місцевими громадами;
- зосередити дослідження та розробки на революційних інноваціях та розповсюдженні
- розвивати партнерство між урядом, дослідниками, інноваторами, бізнесом, громадами для просування та поширення інновацій;
- створити умови для міжнародного співробітництва в галузях досліджень та інновацій;

Європейська інноваційна політика охоплює систему програм, заходів, інструментів та інституцій, основною сферою призначення яких є покращення умов, просування, координації, підтримки та фінансування виробництва та поширення інновацій.

Інновації створюються і застосовуються у всіх сферах економіки та суспільства, світового середовища. Тому інноваційне регулювання взаємопов'язана з іншими політиками, такими як наукова, освітня макроекономічна, промислова, технологічна, сільськогосподарська, цифрова, регіональна, екологічна, міжнародна, соціальна та регіональна політики.

Завдяки складності інновацій та багатьох залучених учасників європейська інноваційна політика використовує системні методи координації та управління, такі як:

- багастороння співпраця між установами та країнами;
- партнерство у здійсненні інноваційних програм і проектів;
- інноваційне партнерство - регіональне та внутрішньорегіональне;
- мережі впровадження та розповсюдження інновацій..

Особливістю інноваційної політики є її структурна організація і координація, коли заходи та програма виконуються на різних рівнях економіки:

- Інноваційна політика ЄС;
- національні інноваційні політики;
- регіональні та галузеві інноваційні політики;
- інноваційні програми на мікрорівні – бізнес, університети, науково-дослідні установи.

Інноваційні політики передбачають використання узгоджених інструментів координації,

партнерства, податкові стимули, фінансування, інвестиції, соціальні та екологічні стандарти.

Інноваційна політика стосується актуальних проблем і питань ЄС, його сприятливість підвищить міжнародну конкурентоспроможність..

Для створення сприятливого та конкурентного інноваційного середовища, ЄС розробив та запровадив політику «Інноваційного союзу», цілями якого є:

Зробити ЄС науковим простором світового рівня;

Усуньте перешкоди для інновацій, таких як дороге патентування, фрагментація ринку, повне встановлення стандартів і брак навичок, які заважають ідеям швидко вийти на ринок;

Революціонізувати процес співпраці державного та приватного секторів, зокрема шляхом реалізації європейських інноваційних партнерств між установами ЄС, національними та регіональними органами влади та бізнесу. [1]

Європейський Союз здійснює певну комплексну інноваційну політику та програми, спрямовані на сприяння інноваціям та їх впровадження, підвищення економічних і соціальних результатів, скорочення розриву в цій сфері між країнами. Однією з таких прогресивних політик є Інноваційний Союз. Він був заснований у 2010 році та спрямований на покращення умов та доступу до фінансування для досліджень та впровадження інновацій у нові продукти та послуги з впливом на зростання, робочі місця та продуктивність. Інноваційний союз ставив за мету створення єдиного європейського ринку інновацій, залучення інноваційного бізнесу. Для досягнення цієї мети було визначено різні заходи щодо патентного захисту, стандартизації, закупівель та регулювання. Було запроваджено декілька інструментів для вимірювання та моніторингу інноваційної ситуації в країнах ЄС з метою покращення регулювання. [1]

Системний підхід став основою European Innovation Scorecard (EIS) – комплексу показників інноваційних процесів та систем управління інноваціями в ЄС та країнах-членах. [2] . Таким чином, European Innovation Scoreboard – це метод вимірювання для оцінювання та моніторингу за складним характером інноваційного процесу. Scoreboard створив стандартизований набір індикаторів для інноваційних умов і країн EIS 2023 розрізняє чотири основні види показників інноваційної діяльності

• Рамкові умови, інвестиції, інноваційна діяльність та вплив – із 12 вимірами інновацій, що охоплюють загалом 32 показники.

Кожна основна група включає однакову кількість показників і має однакову вагу в середній оцінці ефективності, або підсумковому індексі інновацій (SII).

Рамкові умови охоплюють основні рушійні сили інноваційної діяльності, які є зовнішніми для фірми, і розрізняють три виміри інновацій:

- Вимір людських ресурсів включає три показники та вимірює наявність висококваліфікованої та освіченої робочої сили.
- Вимір привабливих дослідницьких систем включає три показники та вимірює міжнародну конкурентоспроможність наукової бази
- Вимір цифровізації вимірює рівень цифрових технологій і включає два показники
- Розмір фінансування та підтримки включає три показники, включаючи приватне фінансування 1) Інвестиції венчурного капіталу,
2) Витрати на НДДКР в університетах та державних дослідницьких організаціях
3) Пряме державне фінансування та державна податкова підтримка бізнес-НДДКР.
- Інвестиційний вимір фірми включає три показники щодо інвестицій у НДДКР та не в НДДКР, які фірми роблять для створення інновацій
- Вимір використання інформаційних технологій включає використання інформаційних технологій, включаючи два показники. [2]

На основі системи оцінок EIS країни ЄС були розподілені на чотири групи згідно рівня розвитку та ефективності: інноваційні лідери, сильні інноватори, помірні інноватори та нові інноватори.

Основною групою країн - лідерами інновацій в ЄС є переважно країни Північної Європи:

Данія, Швеція, Фінляндія, Нідерланди та Бельгія.

Сильні інноватори є ключовими економічними гравцями: Австрія, Німеччина, Люксембург,

Ірландія, Кіпр і Франція, які є вищими за середні показники ЄС.

Помірні інноватори: Естонія, Словенія, Чехія, Італія, Іспанія, Мальта, Португалія, Литва, Греція та Угорщина.

До нових інноваторів входять головним чином країни ЦСЄ: Хорватія, Словаччина, Польщі, Латвії, Болгарії та Румунії. [2]

Диференціація країн характеризує інноваційний розрив, спричинений специфічними для країни та міжнародними факторами, включаючи глобальну нестабільність, цифровізацію та конкуренцію.. Інноваційна політика ЄС спрямована на загальний розвиток національних інноваційних систем і скорочення розриву між країнами. Протягом 2016-2023 рр. розрив інноваційних систем між країнами скоротився, найбільше в групах сильних інноваторів і помірних інноваторів. Водночас існуючі відмінності є більшими, ніж географічна концентрація та економічні розбіжності. Примітно, що країни-лідери інновацій зосереджені в Північній і Західній Європі, але Східну Європу представляють помірні інноватори. [2]

Розвиток інноваційних систем країн ЄС допомагає підтримувати гарну міжнародну конкурентоспроможність, але потреба в її зміцненні вимагає розробки та застосування прогресивних політичних підходів, спрямованих на підтримку інновацій та їх практичну реалізацію. .

Новий європейський порядок денний інновацій, прийнятий у 2022 році, має на меті позиціонувати Європу на новій хвилі глибоких технологічних інновацій і стартапів. Це допоможе Європі розвивати партнерства в нових технологіях для вирішення соціальних викликів і їх реалізації.

Світова цифровізація є сферою диференційованого між країнами поширення проривних інновацій у мікроелектроніці, виробництві чипів, технологіях цифрової обробки даних, хмарних технологіях зберігання та обробки інформації, розвитку застосування штучного інтелекту, цифрових технологій управління бізнесом – цифровий маркетинг, цифровий аудит, штучний інтелект у бізнес комунікаціях, соціальні мережі, електронні

бізнес платформи. За даними ЮНКТАД, розрив у показниках використання цифрових пристроїв та з'єднань на душу населення складав між країнами Західної Європи з одного боку та центральної Європи – 2,3 рази, а з країнами Африки – 6 разів. [3] .

Цифрова нерівність має вплив на інноваційні процеси та їх роль в економічному розвитку. Цифрові Відмінності впливають на нерівність у формуванні та використанні інноваційних спроможностей, доступі до наукової та патентної інформації, створення перспективних інновацій з високим ринковим потенціалом, гальмує поширення інновацій, обмежує доступ до міжнародного інноваційного співробітництва. Використання цифрових інформаційних технологій є важливим для просування інноваційних продуктів на експорт

Посилення позицій Європи у світовій інноваційній конкуренції повинно спирати на комплексну інноваційну політику, інституційні та регуляторні реформи, стимулювання інноваційної активності на всіх рівнях, подолання інноваційних та цифрових нерівностей, розвиток ефективної міжнародної кооперації.

Література

1. Innovation Policy.(2024) European Parliament. Strasburg, 2024 URL: www.europarl.europa.eu/factsheets/en.
2. European Innovation Scoreboard 2023. (2023) European Commission. Brussels. 023 URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en
3. UNCTAD (2024) Digital-economy-report-2024. United Nations. URL: <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2024>

References

1. Innovation Policy.(2024) European Parliament. Strasburg, 202 URL: www.europarl.europa.eu/factsheets/en.
2. European Innovation Scoreboard 2023. (2023) European Commission. Brussels. 023 URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en
3. UNCTAD (2024) Digital-economy-report-2024. United Nations. URL: <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2024>